

Ігор Володимирович Гордійчук – Герой України, генерал-майор ЗСУ, начальник Київського військового ліцею імені Івана Богуна. Народився 12 листопада 1972 року в селі Залізниця Корецького району Рівненської області. Навчався в Київському інституті Сухопутних військ, закінчив з відзнакою факультет підготовки офіцерів оперативного-тактичного рівня Національної академії оборони України та Коледж сухопутних військ Збройних сил США. Вважав своїм покликанням спецназ. Був заступником командира окремої бригади спеціального призначення, а згодом – командиром окремого полку спеціального призначення. Проходив службу у складі міжнародного контингенту в Республіці Афганістан. Був першим заступником начальника Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, проходив службу в Генеральному штабі ЗС України та Головному управлінні розвідки Міністерства оборони України.

У 2014 році легендарний командир з позивним «Сумрак» очолював загін спецпризначення, що виконував завдання глибинної розвідки у ворожому заплілі. Командував операцією взяття Савур-Могили. 29 серпня 2014 року, під час виходу з Іловайська, дістав поранення голови, тривалий час проходив реабілітацію у США.

Ігор ГОРДІЙЧУК: «ВРОГОМ НАС НІКОЛИ НЕ ПЕРЕМОЖЕ»

– Пане генерале, Ви керуєте дуже важливою навчальною установою, де готують майбутню військову еліту України. Колись це було суворівське училище. Скажіть, будь ласка, як воно еволюціонувало в Київський військовий ліцей імені Івана Богуна?

– 1992 року відбулося реформування Київського суворовського військового училища і на його базі було створено Київський військовий ліцей. 1 червня 1998 року, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України, ліцею присвоєно ім'я Івана Богуна, легендарного козацького полководця часів Хмельниччини, військового і державного діяча. Нині ліцей є середньою загальноосвітньою навчально-виховною установою з військово-професійним напрямом підготовки і виховання.

Понад п'ять останніх років маю честь очолювати ліцей. Одним з перших моїх завдань на посаді начальника було якомога скоріше дистанціюватися від імперської та советської спадщини і створити цілком іншу за духом військову навчальну установу, яка б займалась вихованням справжніх українських патріотів. Я розумів, що Українській державі потрібен не кадетський корпус, а юнацька військова школа.

Чого гріха таїти: до мого приходу тут панував дух російського генералісимуса Александра Суворова, його підтримував навіть пам'ятник цьому полководцю, який продовжував височіти перед входом до ліцею. Ідеологія установи все ще була орієнтована на советські цінності, на російських і советських воєначальників. Треба було переконати вище політичне керівництво держави здійснити необхідні зміни. Це зайняло майже два роки наполегливої роботи, при цьому нажив багато ворогів. Пам'ятник Су-

ворову ми не знищили, а цивілізовано передали в музей. Зараз працюємо над створенням пам'ятника Івану Богуна. Вже розпочали практичну реалізацію проекту. Для викладачів і командирів вкрай важливо прищепити ліцеїстам український дух, патріотичні національні цінності. З огляду на це значна увага приділяється вивченню героїчних сторінок нашої історії.

У документах було чимало прекрасних декларацій, але з певних причин (упереваж з геополітичних) вони не втілювалися в життя. Війна підштовхнула українців до зміни власної свідомості. Сформувалася потужна патріотична спільнота. Не тільки в ліцеї, але й в Збройних Силах України, які маю честь представляти. До речі, цього року будемо відзначати 30-річчя ЗСУ. Тож своє завдання вбачаю у забезпеченні підготовки, образно кажучи, «мазепинців», «петлюрівців», «бандерівців». І не лише патріотично налаштованих, але й фахово підготовлених до служби в ЗСУ, які добре володіють англійською мовою і є чудовими спортсменами.

Хоча минулоріч навчання проходило дистанційно (пандемія дуже заважала працювати), рівень навчальної та бойової підготовки не впав. З 300 ліцеїстів, яких ми щороку маємо випускати, майже 99 відсотків отримують дипломи. З них 85% вступили до військових навчальних закладів Міністерства оборони України, один-два відсотки – у Нацгвардії, Державній прикордонній службі, Управлінні державної охорони, поліції. Тобто за кількісними показниками працюємо на «добре з плюсом», однак за якістю наразі маємо «задовільно/з плюсом». Прагнемо підтягнутися до оцінки не нижче «добре», ближче до «відмінно». Навчання – це складний і відповідальний процес, надто коли йдеть-

Ярослава Журавель з портретом батька, загиблого морпіха Ярослава Журавля, який помер у «сірій зоні», не отримавши необхідної допомоги

ся про точні науки, зокрема математику. Через дистанційне навчання у нас показники дещо погіршилися.

– Кому надасте перевагу при вступі до ліцею?

– Під час вступних іспитів доводиться проводити набір з числа абітурієнтів із низьким рівнем загальноосвітньої підготовки. Близько 30-40 відсотків з числа вступників (навіть якщо вони недостатньо готові) ми не маємо права не взяти. Для нас є справою честі опікуватись та виховувати дітей чий батьки віддали життя за вільну, незалежну та територіально цілісну Україну. Ці діти знаходяться під захистом Держави, а ми є її складовою. Також, на пільгових умовах ми приймаємо дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування, діти вимушених переселенців, учасників бойових дій. Єдиний важливий критерій – результати ретельного огляду медкомісією (ми ж військовий ліцей і в нас значні фізичні навантаження), а також професійно-психологічний відбір щоб заздалегідь виявити схильності до негативної поведінки, суїцидальні нахили. Фізична підготовка, щоб була можливість займатися. Іспити з математики, української та англійської мов важливі, але не визначальні. Безумовно, через це нашим вчителям і командирам важче, але поки в ліцейста і ліцейстки є мотивація навчатися, то їй педагогічний колектив працюватиме.

10-20 відсотків педагогічно-виховного складу я уже змінив, працюємо, щоб знайти кращих. Це доволі складно. Надто коли йдеться про офіцерів. У бойових частинах, звідки ми їх запрошуємо, дещо вища зарплата, є штатно-посадове житло. Вчителі, методисти, слава Богу, тримаються на належному рівні. Вони щодня, особливо в умовах дистанційного навчання, коли зворотній зв'язок з ліцейстом ускладнено, демонструють свій високий професійний рівень.

– Яким є конкурс для бажаючих навчатися у ліцей?

– Коли я прийшов на посаду начальника, конкурс був невисокий. Зараз 3-4 претенденти на одне місце. Це йдеться про тих, кого ми допускаємо до складання іспитів. Серед хлопців 3-4 кандидатів і 6-7 серед дівчат. Бажаючих набагато більше. На рівні вивчення поданих документів багатьох відсіюємо. Ті, які допущені, чесно і прозоро конкурують між собою.

Перші два роки своєї роботи в ліцей я потратив, щоб внести зміни в керівні документи. Бо вони були розраховані на процес, а не на результат. А наші випускники передусім мають бути зразковими громадянами. Це – завдання мінімум. А завдання максимум – виховати, навчити і підготувати майбутнього високопрофесійного офіцера ЗСУ, патріотично налаштованого. Спокус для молодих людей зараз дуже багато, але ми ретельно відбираємо майбутніх ліцейстів. У нас достатній резерв. Якщо на першому курсі бачимо, що допустили кадрову помилку, то швидко її виправляємо.

– Яке кількісне співвідношення між дівчатами та хлопцями серед ліцейстів?

– Поки що навчається тільки 5-10% дівчат. Маємо певні обмеження, зумовлені матеріальною базою, бракує окремих приміщень. Якщо на нашій базі у Боярці їх ще можна знайти, то в Києві немає. Довелося перегородити казарму. Тому, наразі наш максимум можливостей – забезпечення якісного навчання 20-25 дівчат. Отримуємо зі Львова, Одеси, Харкова, Житомира 90 відсотків добрих і дуже добрих відгуків про наших хлопців-випускників. На дівчат поки що 3-5% позитивних відгуків. Інтелектуально дівчата – молодці, показують чудові результати. Часом просять, щоб нормативи фізичної підготовки для них були менші. Документально вимоги щодо фізичної підготовки є нижчими для дівчат, але ми їм кажемо, що мають бути готовими до відповідних фізичних навантажень згідно паспорта посади і функціональних обов'язків командира механізованого десантно-штурмового підрозділу, пілота літака, капітана корабля, командира артилерійський підрозділу. Тому дівчат морально готуємо, щоб були налаштовані на високі морально-психологічні навантаження, і важку фізичну працю. Працюємо над їх фізичною та психологічною підготовкою. Іноді дівчата необгрунтовано сперечаються щодо оцінок. Це добре, що вони амбітні, борються за кожен бал і кожен оцінку. Часом це перебільшена реакція, скарги пишуть. А ми все перевіряємо, на кожен скаргу реагуємо. Кажемо, що якщо ще психологічно не готові долати труднощі, то треба підрости.

Ми беремо на навчання навіть 13-річних, починаючи з 8 класу загальноосвітньої школи. До служби у війську можна і в 25, і в 40 років долучитися. Визначальною є психологічна зрілість.

– На чому акцентують освітні програми ліцею? Чи є в них військово-морський елемент?

– Ми готуємо майбутніх офіцерів і для військово-морських сил. Багатьох наших випускників залюбки беруть до військової академії в Одесу. А це морська піхота, берегові ракетно-артилерійські війська, озброєні новітньою системою «Нептун». Сучасні військово-морські сили відіграватимуть визначальну роль у деокупації Криму. Маємо зробити висновки, чому втратили півострів. Хто не знає історії, не має майбутнього. Ро-

Генерал Ігор Гордійчук та ліцейстка Ярослава Журавель

Ярослава Журавель та Олексій Петров

Афганістан, 1 САФ. 2010 рік

бимо акцент на сучасні війни, особливо нинішню, російсько-українську. Ми вивчаємо і позитивний досвід, і ті сторінки, де успіху не було. Ми співпрацюємо з нашими колегами з військово-морського ліцею, передислокованого з Севастополя в Одесу. Виконуємо спільні завдання, підтримуємо здорову конкуренцію. Частину десяти-одинадцятикласників, зазвичай, забираємо до Києва, але тих, хто марить морем, відпускаємо в Одесу. П'ятеро офіцерів-вихователів нашого ліцею – морські піхотинці. Вони відбирають найкращих. Я захоочую їх до цього. Морській піхоті потрібні найкращі, там велика відповідальність, важливі і важкі завдання.

– Сучасну військову доктрина Росії знаємо як «доктрину Герасимова». Вона передбачає так звані «гібридні війни». Це милітаризація свідомості громадян, військових, спотворення історії. Чи готуєте ліцеїстів протистояти ворогові на ідеологічному фронті?

– Я намагаюся особисто подавати приклад у підвищенні медіаграмотності, вмінні протистояти інформаційній агресії. Майже завжди погоджуюся на спілкування з різними ЗМІ. Виховуємо ліцеїстів на прикладах героїчного минулого, на ідеалах Помаранчевої революції, Революції Гідності. Сьогодні також є в кого повчитись – у сучасних українських бійців-героїв.

2014 року ми не були готові до брутальної підступності агресора, ворог застав нас зненацька. Тепер наші випускники ідеологічно непохитні. Втім недостатньо бути патріотом, треба бути добре підготовленим фахово. Треба дати ворогу зрозуміти, що нас не здолати.

Я колись отримав безцінний досвід служби за кордоном – упродовж року служив в Афганістані, де було належне забезпечення та спорядження. З цим зараз уже набагато ліпше, але треба продовжувати покращувати забезпечення. Інформаційна складова у військовому вишколі вкрай важлива, на неї припадає лівова частка – 70 відсотків. В Україні все ще функціонують ідеологічні та економічні структури, на яких тримаються ворожі наративи – московська церква, олігархи, що мають бізнес в Росії, усілякі псевдопатріоти, які нахабно прикриваються націоналістичними гаслами. Наше завдання – навчити ліцеїстів ретельно аналізувати інформацію, формувати у них критичне мислення. Випускники мають прийти у війська готовими не тільки воювати, але й належним чином думати й робити правильні висновки.

– Чи враховується в навчальному процесі досвід сучасної новітньої військової історії? Наприклад, операція

«Буря в пустелі» чи Азербайджано-Вірменська війна у Карабаху. Війна нових технологій. Чи маєте можливість порівнювати програму американських вишів та інших партнерів з українською?

– Ми вже кілька років підряд беремо за основу досвід сучасних воєн. Та якщо ворог «з-за поребрика» постійно погрожує, що «можем павтаріть», то ми надаємо перевагу гаслу «ніколи знову». Чітко усвідомлюємо, що треба зробити, аби в Україні більше не повторилися помилки і поразки. Вірмено-азербайджанська війна показала важливість сучасних комп'ютерних технологій. Тож маємо підготувати високоосвічених знавців новітньої техніки, йде тотальна роботизація. Майбутні офіцери мають бути висококочолими інтелектуалами. Коли запровадили обов'язкове ЗНО з математики, я вітав цю новацію. Сучасний воїн має усвідомити, що на полі бою може опинитися один, без гаджета, коли нікого з побратимів поруч не буде. 3-5 діб треба зуміти вистояти без допомоги. Такі завдання виживання сучасна техніка спрощує, але її виробляє високоосвічена людина. У сфері кібербезпеки можна проаналізувати систему управління, навчити завдавати точні бойові удари. Тому шукаємо методіку, яка спроможна переконати лицейців, що за новими технологіями майбутнє. А щоб їх належним чином опанувати, треба добре вчитися.

– Тобто якщо матеріальна база у «Вест поинті» краща, то теорія у нас не гірша?

– Теоретична підготовка офіцерів справді не гірша. Єдине у чому відстаємо, це мотиваційні і матеріальні ресурси, сучасне обладнання. Звісно, фінансове забезпечення там краще. У нас наразі не створений фонд штатно-посадового житла. Але почали на цим працювати. Тоді з армії до ліцею можна буде запрошувати найкращих офіцерів.

– Пане генерале, хочу запитати про нові призначення – начальника Генерального штабу, міністра оборони. Як можете їх оцінити?

– Мені приємно, що з деким мав честь бути в одному шанці у перші дні війни. Тому ми одностайні: по стратегії – 100%, по тактиці – плюс-мінус. Головне, що у нас зараз з керівником Генштабу та міністром оборони стовідсоткова довіра. Це найголовніше для успіху. Якщо солдат вірить командирові, буде перемога. Якщо не вірить – успіху не буде. По стратегії і по тактиці захисту держави у нас розбіжностей немає. Ми лише переживаємо за матеріально-технічне і фінансове забезпечення. У нас командир взводу отримує 14-15 тисяч гривень. Йому можуть запропонувати кращі умови в інших силових структурах. Приміром, у Національній гвардії, Національній поліції,

Вручення нагороди на День Незалежності, 2016 рік

в СБУ. Нове керівництво про це знає. Тож я вірю у позитивні зміни.

– **3 начальником Генштабу ви служили, міністр оборони – людина цивільна, але блискучий правник.**

– Призначення правильні. Під час війни військова політика має бути у пріоритеті. Все для перемоги. Військові знають, що слід робити, у мене сумнівів немає. Питання тільки, чи дадуть їм можливість реалізувати свої знання, вміння, навички й досвід. Але, гадаю, що дадуть. В Україні вже існує громадянська спільнота, яка спроможна проконтролювати дії відповідальних осіб. Тут уже зафіксована воля до перемоги, шлях на євроатлантичну інтеграцію. Ніхто не зможе змінити курс нашої держави до НАТО.

– **10 листопада міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба та держсекретар США Ентоні Блінкен підписали оновлену Хартію про стратегічне партнерство, яка включає найважливіше – оборонну співпрацю. Чи достатній наш рівень співпраці з американськими і британськими партнерами?**

– Співпраця набагато краща, ніж у 2014-2015 рр. Велика Британія, приміром, вже готова і особовий склад виділити для захисту України. Такого раніше не було.

Нам вдалося звільнити 1/3 захопленої ворогом території. Більше не змогли. Було складно, були втрати. Коли заходили у Донецьк і Луганськ, то доводилося порушувати правила війни. Це була гібридна війна. Вона не тільки конвенційна, але передусім інформаційна. Де активно діяв Московський патріархат, «бабушки» з іконами, прихиль-

Георг Гордійчук та Голова Українського інституту національної пам'яті Антон Дробович

ники «русской весни», де ворог навіть дітей використовував для поширення брехні й усіляких провокацій. Ми ж хочемо йти демократичним шляхом, прагнемо достукатися до свідомості тих, хто залишився на окупованих територіях. Можливо, там не так багато проукраїнськи налаштованих громадян, але це передусім люди, просто зазомбовані російською пропагандою.

Демократія, як політичний устрій, найкраща. Наші партнери США, де не одне століття панує демократія, нас підтримують. Американці мають реальні можливості посприяти нам. Допомагають нам і британці, і керівники країн Східної Європи. Я навчався в Канаді й США. Кілька років займався міжнародним співробітництвом. Це – правильний шлях. Тож завжди кажу: приїжджайте, перевіряйте все, контролюйте, чи правильно робимо, навчайте нас. Може, бракує досвіду, може недостатньо матеріально-технічних можливостей, але у нас є воля до перемоги.

– **3 відкритих джерел відомо про навчальний центр, який будуватиметься в Очакові, ведуться розмови про придбання в американців двох батарей «Залізного купола». Тобто технологічно ми також зростаємо?**

– Стратегічно все робиться правильно. Щодо тактики можемо дискутувати – надати пріоритет роботизованій техніці чи чомусь іншому. На жаль, наші фінансові можливості обмежені. Але ми – вільна країна. Стратегія не змінюється: Україна – понад усе, ідеологія – рух в Європу, в НАТО. Моя позиція чітка: «Маю честь бути начальником, але всі в ліці маємо бути вільними, щоб в усього колективу було відчуття відповідальності за виконання дорученого завдання. Починаючи від мене і закінчуючи найменшим 13-річним ліцеїстом».

– **Історія повторюється: навколо кордонів України знову, як і навесні, скупчуються російські війська. Про це повідомляють такі поважні видання, як «Bloomberg» і «Washington Post». Зрозуміло, що Путін нагнітає напруження. Чи вважаєте ви, як бойовий генерал з досвідом, що рівень готовності збройних сил України достатній для відбиття ймовірного нападу ворога?**

– Рівень готовності значно вищий, ніж у 2014 році. Так, можуть бути втрати і ризики великі, але ми готові протистояти агресорові. Зараз ми готові практично за всіма критеріями оборони. Звісно, якщо ворог застосує ракетного озброєння, артилерійські набої, літаки, то будуть втрати. Тож надія на друзів, на партнерів, на союзників, на США, на Британію. Вони унеможливають застосування МРАО, авіації, перекинуть небо, не дозволять застосувати ядерну зброю. Ми також готові завдати противникові відчутних втрат. Вже вирости нові військові спеціалісти, нові командири, які вистояли у найважчі роки. Виросло ціле покоління патріотів. Я маю честь за цим спостерігати. Всі добре знають, хто ворог. Він має єдину перевагу протиповітряної оборони можливість вибирати час та місце атаки, не гребуючи жодними методами. Ми ж захищаємося. Але на нашому боці правда. Однак від допомоги не відмовляємося. Бо сьогодні ми захищаємо кордон демократичного світу. Якщо програємо, то програє і Європа. і Америка. Але ми вистоїмо і неодмінно переможемо.

– **ЗСУ вже отримали «Джавеліни», контрбатареїні радари і багато чого іншого, особливо після візиту американського міністра оборони. Майже щотижня в Україну прилітають американські борти зі зброєю, ми бачимо флагманський корабель США у Чорному морі, відчуваємо допомогу британських союзників. Наскільки мені відомо з оцінок фахівців, протиповітряна оборона – наше найслабше місце. Що насамперед треба придбати? F-15 чи «Залізний купол»?**

– Ми не слабкі. Основна причина, чому Московія на Донбасі не застосувала авіацію – це міць нашої протиповітряної оборони. «Мігів-29» у нас не так і багато, але рівень підготовки льотчиків достатній. Частини ППО, починаючи від «Буків», і закінчуючи іншими сучасними підрозділами, добре навчені й мотивовані. Буде нелегко. Треба вести переговори й про «залізний купол». Якби у нас було слабка протиповітряна оборона, то ворог вже давно б цим скористався. У нього були плани. Готували літаки під Луганськом і під Донецьком. Але побачивши наскільки сильна протиповітряна оборона, не наважилися застосувати. Необхідний мінімум у нас є, але розвиватись треба. Ми просимо надати нам «Patriot», іншу високотехнологічну зброю. Але головне, що ми просимо, щоб західні союзники у разі найбільшої загрози забезпечили б «no fly zone» – закрили наш повітряний простір. Його, я думаю, американський флот може перекрити і тоді наші шанси на перемогу різко зростуть.

– З огляду на те, що коїться на білорусько-польському кордоні, а раніше на білорусько-литовському, аналітики не виключають якихось провокацій і щодо України. З цього погляду зростає роль територіальної оборони. Наскільки вона важлива для нашої держави?

– Гібридна війна включає у свій арсенал не лише літарну компоненту, але й значною мірою використовує спеціальний інформаційний супровід з метою маніпулювання свідомістю противника, завоювання, образно кажучи, його серця і розуму. Ворог хоче відібрати у нас тільки землі, але й наші душі.

Я мав честь брати участь у формуванні україно-польсько-литовську бригаду. Потім ми з литовцями і з поляками разом були в Афганістані. На практиці перевіряли наскільки готові до участі в бойових діях. Я бачив, як у Польщі й Литві побудована територіальна оборона, де кожен будинок, кожна вулиця, кожен хутір, кожне село реально підготовлені до війни. Територіальна оборона особливо важлива поблизу кордонів – Закарпаття, Волинська, Рівненська області. Завдячуючи ветеранам, робота йде і в нас. Ветерани АТО – своєрідний фундамент територіальної оборони. Через АТО вже пройшло понад 200 тисяч ветеранів, які реально знають, хто вони, що треба робити, як робити. Єдине, щоб не заважали місцеві чиновники. Але, гадаю, і вони, через тиск громадськості, завважати не будуть. Сили Спеціальних Операцій також беруть участь у підготовці руху опору. Маємо ідеологічну протидію з боку московської церкви. Завдає шкоди Україні й п'ята колона. Але тут уже перевага на нашому боці – громадянська спільнота стає дедалі згуртованішою. Нове покоління за вільну Україну. Якщо на Печерських пагорбах, ще є ті хто цього не розуміє, то у ЗСУ таких вже нема.

Відвойовувати складно, бо тут потрібні і політична воля керівництва, і відповідальність, і готовність народу до втрат. А вони неминучі. Історія не знає перемог без втрат. Ілон Маск доводить, що технології не стоять на місці. В тому числі й військові. Однак сьогодні наші солдати на фронті щодня змушені ризикувати своїм життям. Але мусимо усвідомити, що реально ресурсів для війни ворог має багато. Дарма, що є величезні запаси корисних копалин на величезних просторах. Московія не дбає про освіту, медицину, не дбає про свій народ. Путіну йдеться лише про утримання режиму. А ми діємо демократично. Нам потрібна не тільки зброя, нам треба і про освіту дбати, і про медицину, і економіку слід розвивати. Роботи непочатий край. Але найголовніше – стратегія. У нас вона є. Тому перемога буде за нами.

Розмовляв Віталій ЖУГАЙ

